

Jaza

gimė prieš devyniolika metų gimdymo baseinėlyje žvakėmis apšviestoje Amos svetainėje

apsupta smilkalų, bangų mūšos muzikos, dulos *ir* pribuvėjos, Širlės ir Rolando – gero draugo, sutikusio tapti tėvu jos vaikui, kai tėvų mirtis jai pažadino negirdėtą, visa nustelbiantį troškimą daugintis

jai pasisekė, nes Rolandas, jau penkerius metus gyvenęs su Ke-niu, taip pat mąstė apie tėvystę

kaip sutarta, jis pasiimdavo Jazą kas antrą savaitgalį, ir Ama to gailėjosi supratusi, kaip pasiilgsta naujagimės, užuot jautusi be-protišką laimę būti laisva nuo penktadienio popietės iki sekma-dienio vakaro

Jaza buvo stebuklas, kurio niekada nemanė norėjusi, vaikas ją tikrai išpildė, retai tai prisipažindavo, nes atrodė tarsi nefeminis-tiška

Jaza bus jos kontrakultūrinis eksperimentas

Ama ją žindė, kad ir kur buvo, nekreipė dėmesio į tuos, ku-riuos žeidė motinos poreikis pamaitinti kūdikį

pasiimdavo ją visur prisegtą prie nugaros ar krūtinės nešioklė-je, palikdavo repeticijų salių kampe arba laikydavo ant stalo per susitikimus

veždavosi ją į gastroles traukiniais ir lėktuvais kelioniniame lopšyje, atrodančiame kaip didžiulis krepšys, kartą vos nepasiuntė jos per oro uosto rentgeno įrenginį, maldavo už tai neareštuoti ji surado septynias krikšto mamas ir du krikšto tėčius norėdama užsitikrinti, kad kai vaikas nebebus toks priklausomas nuo jos ir lengvai kilnojamas, nepritrūks auklių

Jazai buvo leista rengtis, ką tik norisi, svarbu tik nesukelti sau ar sveikatai pavojaus

Ama norėjo puoselėti jos saviraišką, kol laisvos vaiko dvasios dar nemėgina sužlugdyti slogus švietimo sistemos režimas

ji turi nuotrauką dukters, einančios gatve ir vilkinčios plastikinių romėnų kariuomenės antkrūtinį, oranžinį balerinos sijonėlį, baltus fėjos sparnus, geltonus šortus ant raudonai ir baltai dryžuotų tamprių, skirtingus batus (sandalą ir botą), lūpdažiu ištepliotomis lūpomis, skruostais ir kakta (tokia stadija), plaukai suraišioti kuokšteliais, iš kurių styro miniatiūrinės lėlytės

Ama nekreipė dėmesio į užjaučiamus ar smerkiamus žvilgsnius iš praeivių ar smulkmeniškų motinų žaidimų aikštelėje ar darželyje

Jazos niekada nebarė už tai, kad sako, ką galvoja, nors sudrausmindavo už keiksmus, nes dukrai reikėjo plėtoti žodyną

(Jaza, sakyk, kad Marisa tau atrodo nemaloni ar nemėgstama, užuot išvadinusi ją smirduke šūdo kandusiu snukiu)

ir nors dukra ne visada gaudavo tai, ko norėdavo, jei užtektinai atkakliai gindavo savo teisę, turėdavo šansą gauti

Ama norėjo, kad dukra būtų laisva stipri feministė

vėliau nuvedė ją į asmeninio tobulėjimo kursus vaikams, kad įpūstų pasitikėjimo ir iškalbingumo bet kokioje aplinkoje didžiulė klaida

keturiolikos metų sulaukusi Jaza, užsimaniusi vykti į Redingo muzikos festivalį su draugais, pareiškė, mama, pakenktum mano

kaip vaiko raidai, jei šioje itin svarbioje mano tapsmo nepriklausomu ir visiškai save išreiškiančiu, kokią nori mane matyti, suaugusiu žmogumi stadijoje apribotum mano veiklą, negi tikrai nori, kad maištaučiau prieš tavo senamadiškas taisykles pabėgdama iš saugių namų į gatves, kur būčiau priversta imtis prostitucijos, kad išgyvenčiau, toliau narkomanija, nusikaltimai, anoreksija, smurtiniai santykiai su dusyk už mane vyresniais niekšais išnaudotojais, galiausiai ankstyva mirtis narkotikų landynėje?

Ama nervinasi visą savaitgalį mažajai mergaitei išvykus suaugę vyrai spitrijosi į jos dukrą šiai dar nepradėjus bręsti pedofilų yra kur kas daugiau, nei žmonės įsivaizduoja

po metų Jaza besiruošdama į vakarėlį išvadino ją feministine nace, Amai drįsus pasiūlyti apsilvilti ilgesnį sijoną, apsiauti žemesnius batelius ir pasirinkti ne tokią gilią iškirptę, kad bent jau 30 % kūno masės būtų pridengta, o ne, kaip dabar, 20 %

o dar tas *vaikinas*, pamatytas, kai dukra grįžusi išsoko iš jo automobilio

vos tik Jazai atidarius duris Ama laukė koridoriuje ketindama nekaltai paklausti kaip ir bet kuri motina ar tėvas

kas jis ir ką veikia, vildamasi, kad Jaza pasakys, jog jis mokosi šeštoje klasėje*, tada būtų gan nepavojingas mokinukas

Jaza rimtu balsu įžūliai pareiškė, mama, jis trisdešimtmetis psichopatas, grobiantis bejėgos moteris ir ilgoms savaitėms uždarantis į rūsį, kol galiausiai supjausto į gabalus ir sukiša į šaldiklį žiemos troškiniams

o tada nustriksėjo laiptais į savo kambarį iš paskos driekiantis žolytės kvapai

*

* Didžiosios Britanijos švietimo sistemoje – maždaug šešiolikos–aštuoniolikos metų.

ir tas vaikas, kurį augino būti feministe, paskutiniu metu savęs taip nebevadina

feminizmas primena bandą, rėžė jai Jaza, atvirai sakant, net būti moterimi šiais laikais senamadiška, universitete nedvinariai aktyvistai, vardu Morgan Malenga, atvėrė man akis, manau, ateityje visi būsime nedvinariai, nei vyrai, nei moterys, tai tik lyčių vaidmenys, vadinasi, ir tavo *moterų* politikos nebereikės, mamuk, ir tarp kitko, aš humanistė, tai kur kas aukščiau nei feminizmas

ar bent žinai, kas tai?

*

Ama ilgisi dukters, kuri dabar universitete
ne jos liežuviu – nuodingos gyvatės, vis įgeliančios motinai,
nes Jazos pasaulyje tik jaunimas turi jausmus

ji pasiilgsta Jazos, kuri trypinėja apie namus

įsiveržia tarsi uraganas – kur mano rankinė / telefonas / autobuso kortelė / knygos / bilietas / galva?

pasiilgsta pažįstamų garsų, kai ji namie, vonios užrakto kliktelėjimo, nors jos namie tik dviese – įprotis, atsiradęs bręstant, kuris Amą užgauna

kaip ji lygiai dešimt kartų sukteli pipirų malūnėlį ant pomidorų ar grybų sriubos (iš skardinės!), kurią renkasi vietoj skaniųjų naminių Amos sriubų

pasiilgsta muzikos garsų ir radijo tarškėjimo, rytais sklindančių iš jos miegamojo

pasiilgsta dukros, šeštadieniais susirangančios ant sofos po antklode svetainėje, žiūrinčios televiziją iki vidurnakčio, kai būna pasiruošusi eiti linksmintis

Ama vos be pamena, kad ir ji išeidavo vėlai ir grįždavo namo rytiniu autobusu

*

namai alsuoja kitaip, kai Jazos nėra
namai laukia jos grįžtant, laukia jos triukšmo ir netvarkos
Ama viliasi, kad baigusi universitetą dukra grįš namo
juk dauguma jų šiais laikais grįžta?
kitaip neįstengia pragyventi
Jaza galėtų likt čia amžinai
iš tikro.

Jaza

1

Jaza

įsitaisiusi ant mamos parinktos kėdės parterio vidury, vienos geriausių salėje, nors ji verčiau slėptųsi gale, jei dėl pjesės ir vėl bus gėda

ji susirišusi nesutramdomus, gyvastingus, stiprius ir tankius afrikietiškus plaukus, nes už jos sėdintys žmonės paprastai skundžiasi nematantys scenos

kai dėl šios priežasties panašių afrikietišκών plaukų savininkai apkaltina žmones rasizmu ar priekabiavimu, Jaza klausia, kaipgi jie patys jaustųsi, jei per koncertą scenos vaizdą užstotų susivėlusią plaukų gyvatvorę

abipus sėdi dvi jos universiteto Dėjusiųantvisko komandos narės, Varisė ir Kortnė, stropios studentės kaip ir ji, pasiryžusios baigti geras studijas, kitaip joms

galas

bet ar taip, ar taip joms galas, dėl to jos sutaria

baigs universitetą su milžiniška paskola, žiauri konkurencija dėl darbų ir siaubingos nuomos kainos reiškia, kad jos karta turės

visam laikui grįžti namo, ir tada dar daugiau jų puls į neveltį dėl ateities ir velniop einančios planetos, Didžioji Britanija netrukus atsiskirs nuo Europos, pastaroji ritasi reakcingu keliu, fašizmas vėl tampa madingas, o didžiausia nesąmonė – kad tas šlykštukas milijardierius nenuplaunamu įdegiu pasiekė naują intelektualinę ir moralinę dugną tapdamas Amerikos prezidentu, ir visa tai reiškia, kad vyresnioji karta VISKĄ SUGADINO ir jos karta pasmerktaaaaaa

nebent jie išplėš iš senių intelektualinę kontrolę
ir kuo greičiau

Jaza studijuoja anglų literatūrą ir ketina būti žurnaliste, kurs kontroversišką skiltį visame pasaulyje skaitomame laikraštyje, nes ji turi daug ką pasakyti ir jau laikas visam pasauliui ją išgirsti

Varisė iš Vulverhamptono, sėdinti jai iš dešinės, studijuoja politiką ir nori tapti Parlamento nare, *re-pre-zen-tuoti*, iš pradžių ji užsiims bendruomenės aktyvizmo veikla, kaip Barackas *Didysis Pavyzdys* Obama

sugrįžk, Barackai!

Kortnė iš Safolko, sėdinti jai iš kairės, studijuoja Amerikos studijų programoje, nes jai labai patinka afroamerikiečiai vaikinai, ji pasirinko šį kursą, nes trečiais metais galės studijuoti Valstijose, kur tikisi rasti vyrą

teatre susirinkę įprasti žilagalviai (amžiaus vidurkis – šimtas metų)

visur mirga marga mamos draugai ir ištikimi gerbėjai, turėtų būti žili, bet kur tau – bus nusiskutę plaukus, juos nusidažę ar apšvynioję skaromis

ji dirsteli į kėdėn įdribusį Silvestrą, jis atrodo kaip koks valkata su apdriskusiu mėlynu „komunistinės Kinijos“ kombinezonu, dėl barzdos labiau primena amišų ūkininką nei miesto hipsterį
tu tam per senas, Silvija

sėdi sukryžiuotomis rankomis, raukosi lyg išties norėdamas, kad pjesė jam *nepatiktų* dar nė neprasidėjusi, o pastebėjęs ją spoksant išsišiepia ir pamojuoja turbūt sutrikęs, kad ji perskai-
tė jo mintis

pamojuoja ir ji nutaisiusi savąją „malonu tave matyti“ miną

Silvestras yra vienas iš jos krikštatėvių, nutrenktas į C sąrašą, kai trejus metus iš eilės atsiuntė tą patį pigų gimtadienio atviruką iš labdaryno, o gimtadienio dovanas liovėsi dovanojęs, kai jai sukako šešiolika, tarsi sulaukus amžiaus, kai jau galima legaliai užsiimti seksu, jai nereikėtų finansinės paramos

A sąrašo krikštatėviai kasmet per gimtadienį dovanoja pinigų, krūvas pinigų, jie geriausi, nes tikrai nenori prarasti jos – jų jungties su jaunesne karta

pora jų išvis dingo susipykę su mama dėl kažkokio beprasmi-
nieko

mama sako, kad Silvestru reikėtų liautis puldinėti kitų žmonių (jos) sėkmę, jis liko už borto, nes nepanoro keistis su besikeičiančiais laikais

juk ir pati šitaip jauteisi ne taip jau seniai, mama?

nuo tada, kai jai nuskilo su ta pjesė Nacionaliniame, mama ėmė labai pasipūtėliška kalbėti apie vargstančius teatro draugelius, tarsi viena būtų atradusi sėkmės paslaptį

tarsi ji nebūtų praleidusi per daug gyvenimo metų spoksodama šūdiną televiziją ir laukdama suskambant telefono

štai tau ir bėda turėti dukrą su akimis nelyginant rentgenu

ji kiaurai permato tėvų nesąmones

dėdės Karveno šįvakar su Silvestru nėra, nes jis mano, kad politika yra kur kas dramatiškesnė nei bet kokia pjesė teatro scenoje: „*Brexit* ir *Trumpquake!* – štai mūsų laikų klaidų komedija“ tapo jo naujausia mantra

jis – Lambeto leiboristų tarybos narys, paprastai leidžia laiką posėdžiuose gesindamas gaisrus, arba juos sukeldamas, kaip patikslina Silvestras, nes jam patinka sumenkinti politinę Karveno svarbą

kam reikia priešų, jei gyvenimo draugas tave nuolat pajuokia?

Karvenas vartoja pasenusį žodį akurat, nemeta senų įpročių – lankosi labiausiai aptriušusiose Brikstono alinėse, kur seniokai vis dar aimanuoja dėl Maggie Thatcher ir angliakasių streiko, tose keliose alinėse, kurios dar nepaverstos į vynines, prašmatnias užkandines ar šampano barus, kaip skundžiasi mama

tarsi ji pati prieš daug metų nebūtų prisidėjusi prie Brikstono gentrifikacijos

tarsi ji pati dažnai nesilankytų tose meniškose madingose vietelėse, pavyzdžiui, „Ritzy“

tarsi ji pati prieš metus nebūtų nusivedusi Jazos į vieną tų jos neva niekinamų šampano barų, kad atšvęstų dukros egzaminus

tik šįkart, sukuždėjo mama joms einant į turgų po stogu, kuris dabar lankomas prašmatnių bankininkų tipų, dėsančių į jas einančias alėja tarp barų, tarsi spoksotų į čiabuvius kultūriniame safaryje

o vis dėlto ką gi viena iš Jazos draugių ne per seniausiai užmatė kavinėje „Cereal Lovers“ Stokvele?

kavinėje, kur beprotiškomis kainomis parduodama šimtai pusryčių dribsnių rūšių

kavinėje, į kurią įžengti galėtų tik rimtai pardavę sielą hipsterių velniui

kavinėje, kuri taip įsiutino vietinius, kad tie vis išdaužydavo langus

o tėtis

(gali vadinti mane Rolandu, ne, tu mano tėtis, *tėti*)

jis sėdi priešais, už poros eilių priekyje, dėvi vieną iš savo Ozwaldo Boatengo kostiumų – ryškiai mėlynos spalvos, pamušalas – purpurinis satinas

galva žvilga dėl kakavos sviesto, tepamo ryte vos pabudus ir vakare prieš einant miegoti

sėdi tiesia nugara dėl mėnesinių Aleksandro technikos sesijų – nuo to, ką jis vadina akademinės kupros sindromu

vis atsainiai apsidairo, kad pamatytų, kas jį pažino iš teliko

už tėčio drabužiams išleidžiamą sumelę būtų galima sumokėti jos universiteto mokesčius metams, tuos mokesčius, kurių jis *sako* neįstengiąs sumokėti

tai jo stilius – teikti pirmenybę madai, o ne aukotis, kad deramai atliktų tėviškas pareigas

jos stilius – raustis po jo daiktus ieškant stambių banknotų, paliktų švarko kišenėse įeinamojoje drabužinėje keturių aukštų name prie Klapamo parko, name su baltomis medinėmis grindimis, geltonomis sienomis ir originaliomis Cartier-Bressono fotografijomis, kurias būdamas paauglys jis netyčia aptiko bagažinių turgelyje Vemblyje ir už kiekvieną sumokėjo po svarą

kaip jis giriasi visiems pirmąkart besilankantiems praeinant pro fotografijas koridoriumi

turbūt sąžininga būtų pasakyti ir tai, kad ji buvo *per jauna*, kai trylikos metų nekaltai atidariusi stalčių po jo lova aptiko odinę lyg ir dujokaukę su prikabintu odiniu peniu ten, kur, kaip ji manė, turėjo būti nosis, o šalia visokiausių botagėlių, gelių, antrankių ir kitų nepaaiškinamų daikčių

deja, kartą pamačius, atmatyt negali, ir dar tokia jauna ji pasimokė, kad niekada nepažįsti žmonių, kol neišnaršei jų stalčių

ir jų interneto naršymo istorijos

*

tėtis

parašęs perkamiausią „New York Times“ ir „Sunday Times“ trilogiją: „Kaip gyvenome anuomet“ (2000), „Kaip gyvename dabar“ (2008) ir „Kaip gyvensime ateityje“ (2014)

dr. Rolandas Kvartis, pirmasis šalies moderniojo gyvenimo profesorius Londono universitete

tikrai? *visa tai*, tėti? paklausė ji, jam telefonu išdidžiai klojant savo naujausią profesorišką pasiekimą

ar ne per plačiai užsimota? negi neturėtum išmanyti *visko* pasaulyje, kuriame gyvena septyni milijardai žmonių ir yra kokie du šimtai šalių, tūkstančiai kalbų bei kultūrų

argi tai ne *Dievo* kompetencija? sakyk, ar tu dabar Dievas, tėti? turiu omenyje, *oficialiai*?

jis kažką burbuliavo apie daiktų internetą ir pokemonus, terorizmą ir globalią politiką, „Bręstantį blogį“ ir „Sostų karus“, tada mestelėjo citatų, kurias priskyrė Derridai ir Heideggeriui, taip daro visuomet, kai negali suvaldyti sudėtingos situacijos

o kaip bell hooks, atsikirto ji mikliai telefone skaitydama tekstų sąrašą lyties, rasės ir klasės paskaitų moduliui

o Kwame Anthony Appiah, Judith Butler, Aimé Césaire, Angela Davis, Simone de Beauvoir, Frantz Fanon, Julia Kristeva, Audre Lorde, Edwardas Saidas, Gayatri Spivak, Gloria Steinem, V. Y. Mudimbe, Cornelis Westas ir kiti?

tėtis neatsakė

jis nesitikėjo, kad studentė pergudraus profesorių (jaunimas jėga!)

kaip galima būti moderniojo gyvenimo profesoriumi, jei remiesi tik vyrais, ir visi jie baltieji (nors tu pats ne baltasis, nepriėdūrė ji)

jis galų gale prabilo pridususiu balsu, atvažiuavęs jo automobilis (ne kebas), jis turįs lėkti

jei tai tiesa, automobilis (automobilis = limuzinas, kebas = tak-
si) veš jį į televizijos studiją, nes jis nuolat sėdi telike ir ginčijasi su
žmonėmis, arogantiškesniais už jį patį

mama nepritariamai pareiškia, kad jis pasidavė žiniasklai-
dai, buvo toks puikus žmogus, kol neišgarsėjo, šlovė jį sugadino,
anksčiau jis kažkuo tikėjo, dabar tiki tik savimi, tavo tėvas – pri-
vilegijuotųjų viršūnėje, Jaza, štai kodėl jį garbsto, jis ne atskalū-
nas kaip aš, mėginantis prasibrauti vidun ir turintis pasitenkinti
trupiniais, Jaza, *trupiniai*

(juokinga, bet matydama jį per teliką mama sutinka beveik su
viskuo, ką jis sako, o dabar atsidūrusi Nacionaliniame nebegali
sakyti esanti atskalūnė)

tėtis dar ilgai pyko Jazai jį šitaip sudirbus
nesutiko, kad ji liktų nakvoti tą, kitą ir dar kitą savaitgalį
terminai, terminai, terminai, žinai, kaip būna?

esmė ta, kad jei juodu su tėvu nori ir ateityje palaikyti tvirtą
ryšį, ji privalo jį suvaldyti, niekas kitas to nepadarys, jis apsupa
save „rūmų palaižūnais“, kaip juos vadina mama, žmonėmis, ku-
riuos Jaza sutinka jo vakarėliuose, daugiausia tai garsūs baltieji iš
teliko, jiems jis – jų garbės narys

su mama šis reikalas beveik pavyko, nors plūktis teko nemažai,
ypač kai ji buvo trylikametė ar keturiolikmetė, o mamai kildavo
isterijos, vos tik kas ne pagal ją

dabar ji nemėgina kontroliuoti dukros ar jai prieštarauti
dabar Jazai tereikia pasakyti, neaiškink, mamuk! ir ji užsičiaupia
tėtis irgi to mokosi
jis jai dar padėkos

Kenis (krikštatis Nr. 2, gimtadienio proga išmintingai jai do-
vanojantis čekius su dviem nuliais) ištikimai sėdi šalia tėčio

Kenis irgi plikas, aštuntojo dešimtmečio stiliaus ūseliais (gerai *neatrodančiais*), jis kraštovaizdžio sodininkas, juodu gerai sutaria labiausiai dėl to, kad jis nepasipūtęs, juodu kartu gali žiūrėti „X faktorių“ tiesiog šiaip sau, o tėtis apsimes žiūrįs dėl to, kad galėtų parašyti apie jo kultūrinę reikšmę

ankstyvą sekmadienio rytą miestui dar nepabudus juodu lekia su dviračiais per parką į Batersį, skersgatviais link Ričmondo ir upės – tiesiog mėgaudamiesi, ne prievarta norėdami likti liekni tai vienintelė priežastis, dėl kurios tėtis bėga maratonus

anądien, kai tėtis užlipo į viršų pyktelėjęs dėl nekenksmingo jos komentaro, Kenis paprašė ją būti švelnesnę su tėčiu

Jaza atsakė šiuo metu išgyvenanti ciniškuosius vėlyvosios pauglystės metus, negaliu kitaip, Keni, kai jie baigsis ir vėl visus mylėsiu – pranešiu

Kenis prajuko, jis mėgsta jai priminti, kad pažinojo ją nuo tada, kai ji tebuvo spermatozoidas tarp milijono kitų tėčio mėgintuvėlyje ir kai mama skųsdavosi, kad ji besispardanti gimdoje ji atsikerta dar būdama embriono stadijoje nujautusi, jog gims skurde

baigusi universitetą ir pradėjusi dirbti, ji įtikins mamą parduoti namą, tiksliau, *ją* namą, kuris dabar vertas aukso kalnų, nes mama *prisivėjo* prie Brikstono gentrifikacijos

mama gali keltis į vienaukštį namą, jos amžiaus moteriai labai praktiška, galbūt į vieną tų nemadingų pajūrio miestelių, kur bus pigiau

už pinigus, likusius pardavus namą, Jaza galės nusipirkti mažą butą

kol kas užteks ir vieno miegamojo

pagalba man išigyjant pirmąjį būstą bus esminis tavo gyvenimo momentas, mamuk

mama neatsakė